

Sygn. akt I ACa 851/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Karol Ratajczak
Sędziowie:	SA Mariola Głowacka SA Jerzy Geisler (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **G.P. Szpitala (...), Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w P.**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 13 lipca 2012 r., sygn. akt IX GC 286/12

1. **apelację oddala;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

M. Głowacka K. Ratajczak J. Geisler

UZASADNIENIE

Powód, G.P. Szpital (...), Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w P., wystąpił przeciwko pozwanemu, Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W., z powództwem o zapłatę kwoty 250.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11.02.2011 r. oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 28.800 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że pozwem z dnia 28.06.2002 r. małoletnia W. B. reprezentowana przez matkę M. B. wniosła o zasądzenie od powoda kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, kwoty 50.000 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia, renty w kwocie po 1.500 zł miesięcznie oraz ustalenie odpowiedzialności powodowego zakładu opieki zdrowotnej za dalsze następstwa rozstroju zdrowia, które mogą się ujawnić w przyszłości.

W tejże sprawie Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 8.07.2010 r. uznał odpowiedzialność powoda za błąd lekarski podczas przeprowadzenia porodu. Wyrokiem z 30.12.2010 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację powoda. Wobec powyższego w dniu 20.01.2011 r. powód uczynił zadość treści powołanego wyżej wyroku i przekazał na rachunek bankowy W. B. kwotę 560.980,95 zł.

W dacie powstania szkody na małoletniej W. B. – na mocy łączącej strony umowy – powód był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością w zakresie udzielanych świadczeń zdrowotnych. Suma ubezpieczenia wynosiła 1.000.000 zł, przy czym odnośnie jednego zdarzenia, suma ubezpieczenia wynosiła 250.000 zł. Powód podniósł, że pomimo wezwania pozwanego pismem datowanym na dzień 4.02.2011 r. do zapłaty dochodzonej należności pozwany należności nie zapłacił.

Pozwany, Towarzystwo (...) SA w W., wniósł o oddalenie powództwa w całości podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia objętego pozwem. Domagał się też zasądzenia od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swoje stanowiska pozwany wskazał, że zgodnie z art. 819 § 1 i 2 kc, w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 13.04.2007 r. bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się w dniu, w którym nastąpiło zdarzenie objęte ubezpieczeniem. Podniósł, iż w niniejszej sprawie zdarzenie ubezpieczeniowe nastąpiło w dniu 1.07.1999 r, kiedy to miał miejsce poród poszkodowanej W. B.. Tym samym termin przedawnienia roszczenia powoda upłynął 2.07.2002 r.

Wyrokiem z dnia 20.10.2011 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu. – k. 161 Ustalenia faktyczne i motywy prawne rozstrzygnięcia Sąd I instancji przedstawił w uzasadnieniu na piśmie na kartach 165-170.

W świetle przyjętych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie albowiem skuteczny okazał się zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez pozwanego. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazano art. 819 § 2 kc w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 13.04.2007 r.

Wyrok z dnia 20.10.2011 r. zaskarżył apelacją powód. Rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 822 § 1 i 2 kc, art. 2 Konstytucji RP, art. 120 kc i art. 5 kc. – k. 173-186

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji. – k. 194-197

Wyrokiem z 23.02.2012 r. Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenie wskazano, że Sąd I instancji dokonał błędnej wykładni przepisu art. 819 § 2 kc w brzmieniu obowiązującym do dnia 10.08.2007 r. i niezasadnie uznał, że roszczenie dochodzone pozwem przedawniło się. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 15.10.2009 r. wydanego w sprawie I CSK 59/09, iż w razie konieczności dalszego stosowania art. 819 § 2 kc, początek biegu terminu przedawnienia roszczeń ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi rozpoczyna się w dniu, w którym ubezpieczony mógł najwcześniej (art. 120 § 1 kc) realizować swoje uprawnienia z umowy ubezpieczenia. Najpóźniej jest to dzień ogłoszenia wyroku, z którego wyniknęła odpowiedzialność ubezpieczonego objęta jego ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej. Następnie Sąd Apelacyjny, odwołując się do istoty zawartej umowy ubezpieczenia powoda od odpowiedzialności cywilnej podniósł, iż skoro odpowiedzialność ta nie mogła powstać wcześniej niż odpowiedzialność samego sprawcy szkody, to początek terminu przedawnienia roszczenia z tytułu odpowiedzialności ubezpieczyciela nie może poprzedzać zdarzenia, od którego ta odpowiedzialność zależy. Wobec powyższego – zdaniem Sądu Apelacyjnego – w niniejszej sprawie decydująca dla powstania roszczenia powoda względem ubezpieczyciela nie jest data wyrządzenia szkody małoletniej poszkodowanej, tylko data uznania odpowiedzialności powoda w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z 8.07.2010 r. w sprawie I C 1015/08, który stał się prawomocny z dniem 30.12.2010 r. Wtedy to dopiero mogła zacząć się realizować prawnie odpowiedzialność

ubezpieczyciela w stosunku do powoda z tytułu umowy ubezpieczenia OC. Tym samym zdarzenie, o którym mowa w art. 819 § 2 kc dotyczy ubezpieczyciela dopiero od tej chwili, od której mogła być realizowana jego odpowiedzialność umowna. Wtedy też dopiero ubezpieczyciel stał się bowiem dłużnikiem powoda. Od tej daty należy więc liczyć termin przedawnienia, jako zgodny także z przyjętą w art. 120 § 1 kc ogólną regułą początku biegu przedawnienia roszczeń wymagalnych dopiero wraz z podjęciem czynności wierzyciela w najwcześniejszym możliwym terminie.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Poznaniu, wyrokiem z dnia 13.07.2012 r., zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 250.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15.03.2011 r., w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu. – k. 244 Ustalenia faktyczne i motywy prawne rozstrzygnięcia Sąd I instancji przedstawił w uzasadnieniu na piśmie na kartach 249-257.

Na skutek zażalenia powoda Sąd Okręgowy zmienił rozstrzygnięcie o kosztach procesu postanowieniem z dnia 3.08.2012 r. – k. 264- 265

W dniu 1.01.1999 r. Powód, G.P. Szpital (...), Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w P., zawarł z pozwanym, Towarzystwem (...) SA w W., umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością w zakresie udzielanych świadczeń zdrowotnych. Przedmiotowa umowa została zawarta na okres od 1.01.do 31.12.1999 r. Suma ubezpieczenia została ustalona do wysokości 1.000.000 zł na wszystkie zdarzenia, przy czym na jedno zdarzenie została określona na kwotę 250.000 zł.

Zgodnie z § 17 ust. 1 i 2 Ogólnych warunków dobrowolnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej związanej z udzielaniem świadczeń zdrowotnych przez zakłady opieki zdrowotnej odszkodowanie pozwany wypłaca osobie uprawnionej na podstawie wniesionych i udokumentowanych roszczeń poddanych weryfikacji przez pozwaną, ugody, prawomocnego wyroku sądu. Odszkodowanie wypłacane jest w ciągu 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie dokumentów określających wysokość i zasadność odszkodowania.

Pozwem z 28.06.2002 r. małoletnia W. B. reprezentowana przez matkę M. B. wniosła o zasądzenie od powoda kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną błędem lekarskim i nieprawidłowym przeprowadzeniem w dniu 1.07.1999 r. porodu drogą cięcia cesarskiego, kwoty 50.000 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia, renty w kwocie po 1.500 zł miesięcznie oraz ustalenie odpowiedzialności powodowego zakładu opieki zdrowotnej za dalsze następstwa rozstroju zdrowia, które mogą się ujawnić w przyszłości.

Pozwany został zawiadomiony o terminie rozprawy w wyżej wskazanej sprawie z powództwa małoletniej W. B., jednakże nie przystąpił do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego.

W dniu 29.07.2002 r. powód zgłosił szkodę pozwanemu, informując go o roszczeniach W. B..

Wyrokiem z dnia 23.10.2006 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo W. B..

W dniu 29.12.2006 r. pozwany wydał decyzję, którą odmówił powodowi udzielenia ochrony ubezpieczeniowej za zdarzenie, w wyniku którego W. B. poniosła szkodę wobec faktu przedawnienia roszczenia wynikającego z łączącej strony umowy z dnia 1.01.1999 r.

Wyrokiem z 26.03.2008 r. Sąd Apelacyjny na skutek apelacji W. B. uchylił zaskarżony wyrok z dnia 23.10.2006 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 8.07.2010 r. w sprawie I C 1015/08 zasądził na rzecz małoletniej powódki W. B. następujące kwoty:

- 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia,

- 24.600 zł tytułem renty za okres od kwietnia 2000 r. do października 2002 r.,

- 15.768 zł tytułem renty za okres od listopada 2002 r. do kwietnia 2004 r.,
- 39.445 zł tytułem renty za okres od maja 2004 r. do maja 2008 r.,
- 47.719 zł tytułem renty za okres od czerwca 2008 r. do października 2009 r.,
- 24.192 zł tytułem renty za okres od listopada 2009 r. do lipca 2010 r.,
- 2.688 zł tytułem renty na przyszłość

oraz ustalił odpowiedzialność powoda na przyszłość. Wyrok ten uprawomocnił się na skutek oddalenia apelacji powoda przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z 30.12.2010 r.

W dniu 20.01.2011 r. powód wypłacił na rachunek bankowy W. B. tytułem kwot zasądzonych wyrokiem z 8.07.2010 r. łącznie kwotę 560.980,95 zł.

Pomimo wezwania do zapłaty pozwany pismem z 7.03.2011 r. odmówił powodowi ochrony ubezpieczeniowej za przedmiotową szkodę powołując się na fakt przedawnienia jego roszczeń.

W świetle powyższych okoliczności faktycznych oraz mając na względzie ocenę prawną przedstawioną przez Sąd Apelacyjny w wyroku z 23.02.2012 r. Sąd Okręgowy uznał, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia nie było trafne i roszczenia w znacznej części uznał za zasadne. W ocenie Sądu Okręgowego początek biegu terminu należało liczyć od daty uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego z dnia 8.07.2010 r., zasądzającego odszkodowanie od powoda na rzecz małoletniej poszkodowanej w sprawie I C 1015/08, w dniu 30.12.2010 r.

Wyrok z 13.07.2012 r. zaskarżył apelacją w części pozwany, a mianowicie co do punktu 1 (uwzględniającego powództwo) i punktu 3 (co do kosztów procesu). Rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 819 § 1 i 2 kc (według brzmienia do dnia 10.08.2007 r.) w związku z art. 5 ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 13.04.2007 r. poprzez nieprawidłową wykładnię i nieprawidłowe uznanie, że zdarzeniem objętym ubezpieczeniem jest uprawomocnienie się wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu rozstrzygającego o odpowiedzialności odszkodowawczej powoda, podczas gdy zdarzeniem ubezpieczeniowym był w istocie poród małoletniej poszkodowanej i od tej daty termin przedawnienia rozpoczął swój bieg. Powołując się na powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za wszystkie instancje. – k. 277-280.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego w kwocie 21.600 zł. – k. 293-298

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd Okręgowy, jak też wyprowadzone na ich podstawie wnioski prawne, przyjmując je tym samym za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Podkreślić trzeba, że okoliczności faktyczne w sprawie były bezsporne i nie są one przedmiotem apelacji.

W apelacji postawiony został jedynie zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 819 § 1 i 2 kc według brzmienia do dnia 10.08.2007 r. poprzez błędną wykładnię tegoż przepisu.

W rzeczywistości skarżący starał się zakwestionować wykładnię powyższego przepisu dokonaną przez Sąd Apelacyjny w wyroku z 23.02.2012 r. Nie mogło to przynieść oczekiwanego przez apelującego efektu.

Zgodnie z art. 386 § 6 kpc ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego.

Bezspornym jest, że od dnia 23.02.2012 r. do dnia 16.10.2012 r. nie nastąpiła zmiana stanu prawnego.

Wynika z tego, że zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy jest związany oceną prawną wyrażoną przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 23.02.2012 r. Z tego rozstrzygnięcia wynika jasno, że podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia okazał się niezasadny w świetle dokonanej przez Sąd Apelacyjny wykładni art. 819 § 2 kc w brzmieniu obowiązującym do 10.08.2007 r.

Kierując się stanowiskiem Sądu Apelacyjnego trafnie Sąd Okręgowy przyjął, że powodowy szpital mógł najwcześniej dochodzić odszkodowania z tytułu łączącej strony umowy ubezpieczenia od pozwanego dopiero z chwilą przesądzenia wyrokiem sądu kwestii jego odpowiedzialności za wyrządzoną małoletniej W. B. szkodę oraz określenia przez sąd jej wysokości. Skoro zatem od tej chwili pozwany stał się dłużnikiem powoda, to bieg terminu przedawnienia będącego przedmiotem rozpoznawanej sprawy roszczenia rozpoczął bieg w dniu 30.12.2010 r. , tj. w dacie uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu zasądzającego odszkodowanie od powoda na rzecz małoletniej poszkodowanej. Dopiero bowiem od tego momentu powód mógł żądać od pozwanego spełnienia przyrzeczonego umową świadczenia, albowiem kwestia jego odpowiedzialności za wyrządzoną poszkodowanej szkodę została rozstrzygnięta zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

Skoro roszczenie nie uległo przedawnieniu, to zasadnym było uwzględnienie w powództwa do kwoty 250.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15.03.2011 r.

Mając powyższe na względzie apelacja pozwanego podlegała oddaleniu. – art. 385 kpc.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego było konsekwencją oddalenia apelacji – art. 98 i 108 § 1 kpc i § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego urzędu.

SSA M. Głowacka SSA K. Ratajczak SSA J. Geisler